

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 28.05.1982, sp. zn. 4 Cz 6/82, ECLI:CZ:NS:1982:4.CZ.6.1982.1

Číslo: 11/1983

Právní věta: V případě pracovního úrazu při dobrovolnej výpomoci (§ 44 ods. 2 nariadenia vlády ČSSR č. 54/1975 Zb.) treba sa vždy zaoberať najmä tým, či nešlo o dobrovolnú výpomoc organizovanú v rámci patronátnej činnosti, pri ktorej zodpovedá za škodu spôsobenú pracovníkovi organizácia, s ktorou je pracovník v pracovnom pomere, či o inú dobrovolnú výpomoc, pri ktorej zodpovedá za škodu organizácia, pre ktorú pracovník pracoval v čase, keď utrpel pracovný úraz.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 28.05.1982

Spisová značka: 4 Cz 6/82

Číslo rozhodnutí: 11

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody v pracovním právu, Pracovní úraz

Předpisy: 65/1965 Sb. § 190 54/1975 Sb. § 44

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyne sa žalobou domáhali náhrady škody, ktorá im vznikla smrťou ich živiteľa, manžela žalobkyne M. B. a otca ďalších štyroch žalobkýň. K jeho smrti došlo v dôsledku pracovního úrazu. Zomretý živiteľ žalobkýň bol podľa obžaloby pracovníkom žalovaného priemyselného podniku, vypomáhal však na vyžiadanie Okresnej poľnohospodárskej správy v P. so súhlasom uvedeného podniku u taktiež žalovaného Jednotného roľníckeho družstva v P. pri poľnohospodárskych prácach od 6. 7. 1979 [bez uzavretia pracovného pomeru s týmto JRD podľa ustanovenia § 25 ods. 2 písm. c) Zák. práce]. Pracovný úraz utrpel 16. 8. 1979 a jeho následkom podľahol 17. 8. 1979.

Okresný súd v Považskej Bystrici rozsudkom žalobe čiastočne vyhovel a žalovaný priemyselný podnik zaviazal zaplatiť žalobkyniam 26 613 Kčs. Vo zvyšku žalobu voči tomuto žalovanému zamietol. Žalobu voči žalovanému JRD zamietol v celom rozsahu. Po zhodnotení výsledkov vykonaného dokazovania bol toho názoru, že žalobkyniam je za vzniknutú škodu zodpovedný žalovaný priemyselný podnik, s ktorým bol ich živiteľ v čase pracovného úrazu v pracovno pomere. Prihliadol pritom na skutočnosť, že poškodený vykonával práce u žalovaného JRD so súhlasom tohto podniku (svojho zamestnávateľa) a že už v minulosti poškodený u neho za takých istých okolností pracoval. V odôvodnení rozsudku sa uvádzalo, že hoci nepokladal súd prvého stupňa za preukázané, že by žalovaný priemyselný podnik mal patronát nad žalovaným JRD, vzhľadom na zistené okolnosti posudzoval prácu zomretého živiteľa žalobkýň ako výpomoc v rámci patronátnej činnosti a zodpovednosť žalovaného

priemyselného potom podľa ustanovenia § 44 ods. 2, veta druhá, nariadenia vlády ČSSR č. 54/1975 Zb. Vzhľadom na to, že súd zistil, že poškodený v čase úrazu pracoval pod vplyvom alkoholu, rozhodol že si úraz sám čiastočne zavinil, a to v rozsahu 20 %; o túto sumu krátil náhradu škody, priznanú voči žalovanému priemyselnému podniku.

Krajský súd v Banskej Bystrici sa zaoberal vecou v dôsledku odvolania žalobkyní a žalovaného podniku. Rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Považoval za správny záver tohto súdu, že za škodu zodpovedá žalobkyniam žalovaný priemyselný podnik. Bol toho názoru, že i keď nešlo výslovne o patronátnu činnosť, treba prípad posudzovať podľa ustanovenia § 44 ods. 2 nariadenia vlády ČSSR č. 54/1975 Zb. Stotožnil sa v podstate so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že rozsudkami súdov oboch stupňov bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Súdy oboch stupňov posudzovali nárok žalobkyní podľa ustanovenia § 44 ods. 2 nariadenia vlády ČSSR č. 54/1975 Zb. Podľa tohto ustanovenia nárok na náhradu škody vzniknutej pracovným úrazom majú okrem iných občania, ktorí dobrovoľne v rámci akcie organizovanej národným výborom alebo inou organizáciou vypomáhajú pri plnení dôležitých úloh v záujme spoločnosti (napr. občania, ktorí dočasne vypomáhajú pri zveľadovaní obce alebo v jednotnom roľníckom družstve alebo na štátnom majetku). Za škodu vzniknutú pracovným úrazom zodpovedá im organizácia, pre ktorú v čase pracovného úrazu pracovali. Dobrovoľná výpomoc organizovaná v rámci patronátnej činnosti sa však považuje za plnenie pracovných úloh; za škodu v tomto prípade zodpovedá organizácia, s ktorou je poškodený v pracovnom pomere.

Preto v každom prípade dobrovoľnej výpomoci treba skúmať aj to, či nejde o výpomoc konanú na základe patronátnej činnosti.

Pomoc organizácií pri plnení dôležitých úloh v záujme spoločnosti má mimoriadny význam vtedy, keď je plynulá. To je charakteristickým znakom aj patronátnej činnosti. Patronátna činnosť sa okrem iných odvetví uplatňuje v poľnohospodárstve. Patronátna činnosť sa organizuje na základe patronátnej zmluvy, uzavretej medzi organizáciou, ktorá pracovníka zamestnáva, a organizáciou, ktorej sa vypomáha. Dobrovoľná výpomoc organizovaná v rámci patronátnej činnosti sa považuje za plnenie pracovných úloh. Preto za úraz, ktorý utrpí pracovník pri výpomoci organizovanej v rámci patronátnej činnosti, zodpovedá organizácia, s ktorou je pracovník v pracovnom pomere. Podmienkou zodpovednosti zamestnávateľskej organizácie je uzavretie patronátnej zmluvy medzi organizáciami, ako je uvedené.

Od dobrovoľnej výpomoci v rámci patronátnej činnosti treba odlišovať výpomoc, ktorú vykonávajú pracovníci organizácie na výzvu národných výborov alebo iných organizácií. Ak organizácia na takúto výzvu uvoľní svojich pracovníkov [§ 25 ods. 2 písm. c) Zák. práce], aby vypomohli napr. pri poľnohospodárskych prácach, nezodpovedá im za škodu vzniknutú úrazom organizácia, v ktorej sú zamestnaní, ale organizácia, v ktorej sú zamestnaní, ale organizácia, pre ktorú v čase úrazu pracovali. Uvedené závery vyplývajú zo znenia ustanovenia § 44 ods. 2 nariadenia vlády ČSSR č. 54/1975 Zb.

Súdy oboch stupňov na daný prípad správne aplikovali ustanovenie § 44 ods. 2 nariadenia vlády ČSSR č. 54/1975 Zb., nesprávne ho však vyložili a v dôsledku toho ani nezistili riadne skutkový stav potrebný pre rozhodnutie. Nevykonali dokazovanie o skutočnosti, či žalované organizácie uzavreli zmluvu o patronátnej činnosti a či zomretý žiteľ žalobkyní utrpel pracovný úraz pri práci vykonávanej v rámci takej patronátnej činnosti. O tejto okolnosti mali vypočítať zodpovedných

pracovníkov obidvoch žalovaných organizácií a vyžiadať si od nich potrebné písomné doklady. Dohoda uzavretá 6. 8. 1979 medzi pracovníkmi žalovaného priemyselného podniku a žalovaným JRD neobsahuje zmienku o tom, či medzi žalovanými organizáciami bola uzavretá zmluva o patronátnej činnosti. Nemožno preto z nej vyvodit' ani zodpovednosť žalovaného priemyselného podniku za uplatňovanú škodu. Zo skutkového stavu doteraz zisteného nemali sudy podklad pre záver o tom, ktorá zo žalovaných organizácií zodpovedá žalobkyniam za uplatňovanú škodu.

Sudy obidvoch stupňov porušili teda svojimi rozhodnutiami zákon v ustanoveniach § 6, § 120 ods. 1, § 132 a § 153 ods. 1 O. s. p. a odvolací súd aj v ustanoveniach § 211 a § 219 O. s. p. v súvislosti s ustanovením § 44 ods. 2 nariadenia vlády ČSSR č. 54/1975 Zb.